

СВІТОГЛЯДНА ПРОБЛЕМАТИКА В УМОВАХ ДІАМАТИВСЬКОЇ ПАРАДИГМИ: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ МИСЛИТЕЛІВ КИЇВСЬКОЇ СВІТОГЛЯДНО-АНТРОПОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ

У сучасній філософській рефлексії значний дослідницький інтерес викликає спадщина представників Київської світоглядно-антропологічної школи як високопрофесійної філософської думки “пізнього радянського марксизму” 60-80-х років ХХ ст. Потужний інтелектуальний напрямок виникає на ґрунті Інституту філософії АН УРСР та філософських кафедр як Київського університету імені Т.Г. Шевченка так і інших вищих навчальних закладів України, який в складних політико-ідеологічних умовах обумовив світоглядно-антропологічний поворот тогочасної філософії, що позначився на всій системі філософських уявлень і “парадигмальні зрушення” якого, на думку В.Г. Табачковського, “мали.. значущість не лише науково-філософську, а й загальнокультурну і навіть політичну” [1; с. 5]. Цей поворот проявився в світоглядно-гуманістичній переорієнтації філософії з особливим наголосом на питаннях буття та людини, світогляду та людського світовідношення.

Світоглядний характер наукових пошуків вітчизняних мислителів зумовлював до осмислення світоглядних аспектів свідомості в якості духовно-практичного виміру людської життєдіяльності, тим самим відкриваючи нові горизонти різноманітних виявів людського світовідношення, зміни філософської парадигми матеріально-предметної діяльності на практично-духовне освоєння світу. У сфері філософської рефлексії опиняються сутнісні сили людини (розум, почуття, віра), світоглядні форми сприймання майбутнього (мрія, віра, надія), ідеально-реальна особливість предмету духовних почуттів.

Саме світогляд стає ядром та смисловим центром діяльнісного відношення людини до світу й у синтезі його теоретичного та духовно-практичного рівнів виступає тією “основоположною формою духовного освоєння дійсності” [2; с. 145], що світ зовнішній трансформує в реальність більш високого порядку – “світ реалізації вищих цінностей життя – ідеалів істини, добра і краси” [2; с. 145]. Вітчизняні філософи в рефлексивному аналізі феномену світогляду та світоглядних засад людської життєдіяльності концептуально обґрунтували його духовно-практичну природу в структурно-функціональному й нормативно-ціннісному вимірі, з’ясували його сутнісний та методологічний

потенціал в експлікації проблем специфіки філософського знання, людської діяльності, творчості та культури. Особливого резонансу у філософській гуманістичній рефлексії набувала здатність світоглядної свідомості людини духовного формування та перетворення світу через образи і смисли, ідеали і цінності з акцентацією на її евристичній здатності подвоєння світу, посилення дієвості світоглядних регулятивів та духовних почуттів віри, надії, любові, завдяки яким, на думку В.Шинкарука, духовне життя “сприймається і переживається як реальність більш високого порядку, ніж видимий світ наявного буття” [2; с. 145]. Відтак, категорії “віра”, “надія” і “любов” виступають вагомими світоглядними регулятивами, феноменами людської свідомості та духовного життя загалом.

Таким чином, заглиблення мислителями Київської філософської школи в діяльнісну версію людського світовідношення починає унеможливлувати соціальний редуccionізм людини й охоплення категорією “діяльності” всю поліфонічність відношення “людина-світ. Випробовування діяльнісного аспекту людської буттєвості поступово зумовлює до дистанціювання від проблем суспільно-виробничої діяльності й наближення до культурно-історичного досвіду та універсальності духовного світу людини. А виведення теоретичної свідомості на світоглядний спосіб мислення дозволив змістити акценти з матеріально-виробничої активності до розуміння практично-духовних засад освоєння світу у всій багатоманітності особистісних виявів людського світовідношення та потреб моральнісного самовизначення людської буттєвості у світі культури.

1. *Табачковський В.Г. “Антропологічний поворот” філософів-шістдесятників у персоналіях: Олександр Яценко / В. Г. Табачковський // Філософсько-антропологічні читання 95. – Вип. 1. – К., 1996. – С. 5-15.*

2. *Шинкарук Володимир. Віра, надія, любов / Володимир Шинкарук // Віче. – 1994. – № 3 (24). – С. 145-150*